

enige onvriendelijke commentaar ontlokte.¹ Daar was reden voor. Steenberghe noch Dijkhoorn kwam het toe, zo hoog van de toren te blazen en Gerbrandy voelde zuiver aan dat hun opkomen voor van Buuren en Zegers in feite een politieke aanval was op hèm, op van 't Sant en op de koningin, kort gezegd: op de *diehards*, wier 'fanatisme' in discredit gebracht moest worden.

*

Van maand tot maand werd de verhouding tussen de koningin en Dijkhoorn slechter. Zij wenste een andere minister van defensie, maar kon haar doel niet bereiken: gegeven de tegenstellingen die nog steeds binnen het kabinet bestonden, voorzag Gerbrandy dat een heengaan van Dijkhoorn door het heengaan van anderen gevolgd zou worden. De koningin, uitermate gebelgd over van Oorschots ingrijpen in de zaak-van Buuren, wenste dat de Nederlandse militaire missie te Londen waarvan van Oorschot nog steeds hoofd was, opgeheven zou worden – Gerbrandy maakte die wens tot de zijne, maar Dijkhoorn weigerde medewerking: de missie bleef. Er waren voortdurend moeilijkheden over het toekennen van onderscheidingen: de eerste drie Engelandvaarders kregen wèl het Bronzen Kruis, maar voor de volgende twee achtte Dijkhoorn dat tot ergernis van de koningin niet nodig. Er bereikten de koningin klachten over de slechte geest bij het Nederlandse Legioen – ze gaf ze aan Gerbrandy door, Gerbrandy verzocht Dijkhoorn, in de ministerraad een uiteenzetting te geven hoe het er met het Legioen voorstond, en Dijkhoorn, gegriefd dat Gerbrandy die klachten niet eerst met hèm besproken had, schreef hem prompt dat hij 'ernstig (overwoog)', ontslag te nemen.² Toen Dijkhoorn medio januari '41 als gevolg van een door Gerbrandy overgebracht verzoek door de koningin ontvangen werd, viel van haar kant de ene geprikkelde opmerking na de andere, 'bij de marine gaat alles goed', zei zij, waartegen Dijkhoorn zich verweerde door te zeggen dat dat niet juist was, 'ik vertelde toen aan Hare Majesteit', aldus Dijkhoorn in het verslag dat hij onmiddellijk na het onderhoud schreef³, 'dat destijds' (meer dan zeven maanden tevoren) 'H. M.'s 'Sumatra' en 'Van Heemskerck' naar Canada waren vertrokken, zonder dat ik, als minister van defensie, daar iets van wist.' Voorbeeld na

¹ Van den Tempel: 'Dagboek', p. 47. ² Brief, 13 dec. 1940, van Dijkhoorn aan Gerbrandy (Collectie-Dijkhoorn, map 'Stemming Legioen'). ³ Dijkhoorn: 'Memoires', bijl. 2.